

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. חייבי לאוין תפשי בהו קדושין1
- ב. אחותך ... מולדת בית או מולדת הוי' בין שאומרים לו לאביך קיים בין שאומרים לו לאביך הוצא2
- ג. שפחה ... נפקא להו מהאשה וילדיה תהיה לאדוניה ... כי יסיר את בנך מאחרי בנך מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה3
- ד. עובד כוכבי' ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ... ישראל פסול מיקרי3
- ה. מי שקידש אחת משתי אחיות ואין יודע אי זה מהן קידש נותן גט לזו וגט לזו4
- ו. מת ולו אה אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם4
- ז. שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין6
- ח. לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם6
- ט. לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה ואחיו של זה מייבם חלוצתו של זה7

דף כג.

א. חייבי לאוין תפשי בהו קדושין

המקדש¹ אחת מהשניות או מאיסורי לאוין, או מאיסורי עשה הרי זו מקודשת קידושין גמורין², וכל שכן שהמקדש אשה ויש לו אשה אחרת אף

¹ שו"ע ונו"כ אבה"ע"ז מד ז

² ואין להקשות הא קי"ל כרבא דאמי בתמורה כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד ל"מ דו"ל הרשב"א קדו' סו: וא"ת הא קי"ל כרבא כו' ותירצו בתו' דכיון דגלי קרא בלא יקח דכ"ג ה"א דמילף מניה ללא יקח דא"א דאי עביד מהני וא"כ י"ל מדהוינן דאפי' בחייבי כריתות מוכרח הגמ' להוציא ממקום אחר דלא תפשו קדו' דאיסורא מכלל הא שאר האיסורים מכ"ג באלמנה ילפינן ומודה רבא דמהני, ומה גם שהוא בכלל למוד הגמ' כי תהי' כו' וכי יש שנואה כו' ואמר רחמנא כי תהי' וע"כ ל"צ בתמור' ללא יחלל אלא לר"ע וק"ל. בית מאיר שם ועיין בתשו' נו"ב תניינא סי' נו"ן שבדעת השואל עלה לחלק דדוקא קידושי כסף ושטר תופסין בחייבי לאוין שאין באין עבירה בקדושין לחוד אבל אם קידש ח"ל בביאה לא תפסו הקדושין לפי מה דקי"ל כרבא בתמורה דכ"מ דא"ר לא תעביד אי עביד לא מהני. והוא ז"ל השיב לו שזה טעות דא"כ למה נדחק שם בסוף הסוגיא בתמורה למצוא איכא בנייהו דאבי ורבא והרי איכא בנייהו שקידש ח"ל בביאה א"ו הא ליתא ועוד לדבריך המקדש אשה בביאה ביה"כ לא תהיה מקודשת וגם למ"ד דאסור לבעול בתולה בשבת משום חובל

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

על גב שעובר על חרם רבינו גרשום הרי זו מקודשת³, חוץ מיבמה שנתקדשה לזר שאע"פ שאינה אלא בלאו (דברים כה פסוק ה) לא תהיה אישת המת החוצה לאיש זר וגו' אינה מקודשת אלא מספק, האם ללאו בעלמא קאתי שלא תנשא לאיש זר ואם כן קידושין תופשין בה שאין בה אלא איסור לאו, או שכונת המקרא לא תהא לה הויה לאיש זר כלומר שלא יהו קידושין תופשין בה, לפיכך הוי ספק מקודשת, לפיכך כל אלו אם קידשן אסור לכונסן, וצריכות ממנו גט.

ג. אחותך ... מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לו לאביך קיים בין שאומרים לו לאביך הוצא

כבר התבאר לעיל דף כב: שאחותו⁴ אסורה לו מן התורה, שנאמר (ויקרא יח פסוק ט) ערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותן בין אחותו מאביו או מאמו, בין אחותו מהנישואין או מהזנות, אפילו בא אביו על הערוה והוליד ממנה בת, אחותו היא וחייב עליה, שפירוש מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לאביך קיים את אמה אף על פי שילדתו בזנות, בין שאומרים לו הוצא את אמה מחמת שאסורה עליך מחמת ערוה, אחותך היא ולא תגלה ערותן⁵.

אבל אחותו מן השפחה או מעובדת כוכבים אינו חייב עליה, ואינה אסורה עליו משום ערות אחותו, מדכתב בת אשת אביך וגו' רצה לומר מי שיש לו אישות לאביך באמה כלומר דתפסו לאביך בה קידושין באמה קרויה בתה אחותך, פרט לשפחה ונכרית שאין קידושין תופשין לאביך בהן⁶ ואין בתה

המקדש בתולה בביאה בשבת לא תהיה מקודשת אין כל זה אלא דברי תימה ואין חילוק בין קידושי כסף ושטר לקידושי ביאה בשום דבר. ואי עביד לא מהני ל"ש כאן דהרי השוחט בשבת ובי"ב שחיטתו כשירה ולא אמרי' אע"מ והטעם כמ"ש הש"ך בח"מ סי' ר"ח דלא אמרי' אע"מ אלא במעשה שאי אפשר לעשותו בהיתר כלל כו' ומעתה גם אם קידש ח"ל בביאה גוף הקדושין היה יכול להיות בהיתר שיקדש בכסף ושטר אלא שהוא עשה באיסור ולכן הקדושין קיימים ועוד י"ל לפמ"ש בתשו' רבינו עקיבא איגר סי' קע"ד הובא בפ"ת ליו"ד סי' רס"ו סק"א דלא אמרי' דלא מהני אלא היכא דבביטול המעשה תבטל העבירה כו' ע"ש וכאן אף אי נימא דלא מהני והקידושין בטלים מ"מ לא תבטל העבירה דבעילת חייבי לאוין. פ"ת שם ח

³ ב"ש שם יא מהד"מ

⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז טו י

⁵ לבוש שם

⁶ ואף על גב דאם בא אביו על הערוה דחייבי כריתות והוליד ממנה בת אמרינן [יבמות כב ע"ב] שהבת אסורה לו משום אחותו, והתם גם כן אין קידושין תופשין לאביו בהן, שאני התם דקידושין תופשין לערוה לאחרים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ממנו קרויה אחותך. ולכתחלה⁷ אסור לבא עליה⁸, שיש מסתפקים לומר שדוקא מדאורייתא הולך אחר השפחה ואחר העובדת כוכבים, אבל מדרבנן הוי זרעו, ולכן יש להחמיר לכתחלה אפילו בנתגירה או נשתחררה⁹.

ג. שפחה ... נפקא להו מהאשה וילדיה תהיה לאדוניה ...

כי יסיר את בנך מאחרי בנך מישראלית קרוי בנך ואין

בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה

כבר התבאר לעיל דף כב. שהזרע¹⁰ שיש לו מן השפחה ומן הנכרית אינו נקרא זרע ואינו פוטר, כי זרע הבא מן השפחה הוא עבד כמו דכתיב (שמות כא פסוק ד) הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶינָה לְאֲדֹנֶיהָ, הרי ולדה כמותה ואין מתייחס אחר אביו שהוא עבד עברי, ובגויה כתיב (דברים ז פסוק ד) פִּי יָסִיר אֶת בְּנֶךָ מֵאַחֲרַי מִסִּיר אוֹתוֹ מִלִּיחָשׁב בַּקֹּהֶל. ואפילו נשתחרר בנו מן השפחה או נתגייר בנו מן הגויה, הרי הן כשאר גרים ומשוחררים ואינם פוטרם את אשתו, דבשעה שנשתחרר או נתגייר כקמן שנולד דמי ואינו מתייחס אחריו.

ד. עובד כוכבי' ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ...

ישראל פסול מיקרי

גוי ועבד שבאו על הממזרת הולד ממזר, שהרי הממזרת ישראלית היא, ואם באו על בת ישראל הולד כשר כמוה בין בפנויה בין באשת איש, אבל מכל מקום פגום הוא לכהונה, שאם בת היא אסורה לכהן¹¹.

לפיכך נתרבתה במולדת חוץ שבתה נקראת אחותך, אבל השפחה והגויה אין קידושין תופשין בהן לשום אדם ואין בתה קרויה אחותך ואינו עובר משום ערות אחותו. לבוש שם

⁷ רמ"א שם

⁸ עיין בח"מ סק"ג מה שהקשה בזה ועיין בנתיבות לשבת ס"ק ב דצ"ל דהכא איירי בהיתה מיוחדת לו דאל"ה כיון שהשפחה והנכרית מופקרות א"כ הרי הוא ספק דרבנן דילמא לאו זרעו הוא

⁹ דאל"ה הרי אסורה עליו משום שפחות או משום גויה וא"ג שאחר שנתגירה הרי היא כקמן שנולד וודאי לאו אחותו היא עכ"פ מדרבנן החמירו משום שנראית כאחותו (נחלת צבי סי' קנו)

¹⁰ לשון הלבוש שם ד ה, קנו ב

¹¹ שהרי נבעלה לפסול לה מחייבי לאוין, דכתיב את בתך לא תתן לבנו, אי נמי ילפינן לה מקל והומר דאלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל ולדה פגום לכהונה, הכא שאיסורה שוה בכל אינו דין שולדה יהא פגום לכהונה, וליכא למיפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מחוללת בביאה זו, דהכא נמי הנבעלת לגוי היא עצמה מחוללת לכהונה בביאה זו. לבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

דף כג:

**ה. מי שקידש אחת משתי אחיות ואין יודע אי זה מהן קידש
נותן גט לזו וגט לזו**

המקדש¹² שתי נשים בבת אחת מאותן נשים שאסור לישא שתיהן כאחת משום ערוה, כלומר שאם ישא אחת מהן הרי השנייה ערוה עליו אין שום אחת מהן מקודשת¹³, שהרי אין קידושין תופסין בערוה¹⁴. כיצד, כגון שקידש אשה ובתה, אשה או אמה, או שתי אחיות כאחת, ואמר שתיכן מקודשות לי, אין שום אחת מהן מקודשת ואין שום אחת מהן צריכה גט.

ואם לא קידש שתיהן אלא אחת מהן, אלא שלא פירש איזו מהן, כגון שאמר לאב אחת מבנותיך מקודשת לי וקבל האב הקידושין, או אם שתיים או שלש אחיות עשו אחת מהן שליח לקבל קידושיהן, ונתן בידה ואמר לה אחת מכם מקודשת לי, ולא פירש איזה, גם אם חזר ואמר למי התכוון, אפילו תוך כדי דיבור אינו מועיל¹⁵, וכולן עומדות בספק קידושין וצריכות כולן גט ממנו¹⁶, ואסור לו לבא על שום אחת מהן דשמא דעתו היה על אחרת וזו היא אחות אשתו.

**ו. מת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ
ואחד מייבם קדמו וננסו אין מוציאין מידם**

¹² שו"ע ונו"כ אבהע"ז מא ב

¹³ כדרבה בגמרי' קידושין דף ל: דכל שאינו בזה אחר זה אף בבת אחת אינו ואלו קידש אחות אשתו או בת אשתו אינה מקודשת אף כשקידש שתי אחיות או אשה ובתה כאחת אינן מקודשות. ח"מ שם ב

¹⁴ ואי נימא הכא כל אחת תהא מקודשת בפרוסה המגיע לחלקה הא היא ערוה לו מחמת השנייה שקדש עמה בבת אחת ובבת אחת חלו, לפיכך אין שום אחת מהן מקודשת, דקידושין של זו מבטלין קידושי של חברתה. לבוש שם

¹⁵ דבקרדושי' תכ"ד לאו כד"ד רע"א שם ב בשם תשובת רש"ך ח"א סי' קנ"ב

¹⁶ דקידושין שלא נמסרו לביאה הויין קידושין כאביי. ט"ז שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מי שקדש¹⁷ אחת משתי אחיות ואינו יודע איזה קידש אפילו אם מעולם לא היה ידוע, כגון שקידש על ידי שליחות כנזכר¹⁸, אם מת ולו אח חולץ לשתייהן, שאינו יכול לייבם לאחת ולחלוץ לשנייה, שמא ישא אותה שאינה מקודשת והוא לא אחות זקוקתו, ולא לחלוץ לאחת ולייבם לשנייה, שמא ישא אחות חלוצתו.

חלץ לאחת מהן וכנס לחברתה, יוציא אפילו בדיעבד, שמא כנס אחות חלוצתו, ואף על גב שאחות חלוצה אסורה רק מדרבנן והרי זה ספיקא דרבנן שמא כנס באמת את יבימתו, מ"מ אסרו גם בדיעבד, משום שגזרו אחות חלוצה אטו אחות גרושה שהיא בכרת, לפיכך חזקו חכמים לגזירתם אפילו על הספק, ובדיעבד, כשיש רק ספק שהיא באיסור תחתיו, וכ"ש אם מתחלה כנס לאחת, ואח"כ חלץ להשנית, או לא חלץ כלל שיוציא¹⁹.

היו לו ב' אחין ראובן ושמעון אחד חולץ למשל ראובן, לאחת, ואחד שמעון מייבם לשנייה ממה נפשך, שאם היא זקוקתו הרי טוב ושפיר מייבם, ואם אינה זקוקתו הרי היא כאשה נכרית ואינה זקוקה, שהרי כבר חלץ אחיו ראובן לאחותה, ופקעה זיקה.

קדמו ב' האחין וכנסו את שתיהן אין מוציאין אותן מידן, שכל אחד ואחד יאמר כנסתי בהיתר שהזקוקה נודמנה לי ואת היבמה כנסתי, ואפילו לא נודמנה לי הזקוקה כשיבם אחי את האחרת פקע איסור דאחות זקוקה²⁰. ודוקא שקדמו וכנסו קודם שנמלכו בבית הדין, אבל אם נמלכו בב"ד ואמרו להם שיחלוץ האחד וייבם השני, והלכו שניהם ויבמו, יוציא, כיון שעברו על דברי ב"ד.

אם כנס אחות זקוקתו וודאי יוציא²¹, כיון שבא עליה באיסור וודאי ואף המתירים באהע"ז קנח לא התירו אלא כשקידשה תחלה ולא בא עליה עדיין באיסור, דשפק הזיקה בהקדושין, אבל אם בא עליה בלא קדושין שהביאה היתה באיסור מוציאין מידו.

¹⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעו א

¹⁸ בין הוכרו ולבסוף נתערבו בין לא הוכרו מעולם והיו להו קידושין שלא נמסרו לביאה כנזכר, אפילו הכי הווי קידושין, וצריך גט לכל אחת ואחת. אף על גב דשם בגמרא אוקימנ' למתני' בהוכרו ולבסוף נתערבו ההוא אוקימת' אליב' דרבא הוא דאמר קידושין שאינם נמסרים לביאה' לא הווי קידושין ולי' הלכתא כוותיה דקו"ל כאב"י בע"ל קנ"ם והא חדא מינייהו ונפשטה ממתני' הרי"ף והרא"ש. בהאה"ש שם א

¹⁹ ב"ש שם א וערוה"ש שם ו

²⁰ לבוש וב"ש שם א

²¹ שו"ע ונו"כ שם ב

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ז. שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע אי זו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גיטין וזה נותן שני גיטין

שנים²² שאינם אחים למשל ראובן ושמעון שקדשו שתי אחיות רחל ולאה, זה אינו יודע איזה קדש וזה אינו יודע איזה קדש, הרי דינם כיחיד שקידש שתי אחיות, וזה נותן שני גיטין אחד לרחל ואחד ללאה וזה נותן שני גיטין. מתו ולזה אח ולזה את, כל אחד חולץ לשתייהן לרחל ולאה, ואין שום אחד מהם יכול לייבם, שמא יפגע באחות זקוקתו.

ח. לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתייהן והשנים אחד חולץ ואחד מייבם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם

לראובן²³ את אחד אחד ולשמעון שנים, האח היחיד של ראובן חולץ לשתייהן לרחל ולאה, והשנים שהם אחי שמעון, אחד חולץ לרחל תחלה ואח"כ מייבם השני ללאה ממה נפשך, אם יבמתו היא שפיר ואם לאו פקעה מינה זיקת יבמין בחליצות הקודמין שהרי נחלצה על ידי אחיו של ראובן ואחד מאחי שמעון, אבל לא ייבם את לאה קודם שיחלוץ היחיד האח של ראובן ללאה, אפילו אחר חליצת אחיו את רחל ולאה, שמא יפגע ביבמה לשוק שהרי אפשר שלאה היא זקוקת אח ראובן.

קדמו השנים אחי שמעון וכנסו אחר שחלוץ היחיד אח ראובן, אין מוציאין מידם וכדין הנזכר בשתי אחים שקדמו וכנסו ואפילו שניהם כהנים, ואף על פי ששתייהן חלוצות הן גם רחל וגם לאה מן היחיד, אפילו הכי אין מוציאין אותן מן הכהנים, שכל אחת אינה אלא ספק חלוצה, שודאי חליצת אחת מהן אינה כלום שלא היתה זקוקה להיחיד, וספק חלוצה לא גזרו בה רבנן²⁴.

²² שו"ע ונו"כ שם ג

²³ שם

²⁴ ולא דמי למ"ש לעיל דגזרו אחות חלוצה אמו אחות גרושה אפילו בספק וא"כ למה לא נגזור בכהנים אמו גרושה די"ל דלא דמי דאחות גרושה היא ערוה ובכרת אבל גרושה לכהן הוא לאו בעלמא ולכן לא החמירו בספק חלוצה אמו ספק גרושה כיון דגם הוודאי אינו אלא בלאו. ערוה"ש שם ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ט. לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת אחיו של זה מייבם חלוצתו של זה ואחיו של זה מייבם חלוצתו של זה

היו לראובן²⁵ שני אחין ולשמעון שני אחין, אחיו של ראובן חולץ לרחל ואחיו של שמעון חולץ ללאה, ואח"כ בא האח השני של ראובן ומייבם את לאה חלוצתו של אח שמעון, והאח השני של שמעון מייבם את רחל חלוצתו של אח ראובן. וממה נפשך המייבם את לאה אם זו יבמתו שפיר ייבם שהרי אחיו לא חלץ ללאה, אלא לאחותה רחל שלא היתה יבמתו ואינו כלום, ואם היא אינה יבמתו הרי היא נכריה ואין בה חשש כלל, שמשום אחות זקוקתו רחל אין. שהרי חלץ אחיו לרחל שהיא יבמתו, ופקעה זיקה. ואי משום יבמה לשוק, הרי כבר חלצה זו מאחי בעלה.

ואם קדמו ב' האחים של ראובן וחלצו לשתייהן לרחל ולאח, מפני שלא ידעו איזו היא היבמה, לא ייבמו הב' האחים האחרים של שמעון לשתייהן, מפני שהראשון י"ל שכונס אחות זקוקתו, אלא אחד חולץ תחלה לאחת, ואח"כ מייבם השני להשנית כלומר אחד חולץ לרחל ואחד מייבם לשניה ללאה ממ"נ אם לאה יבמתו היא שפיר, ואי לאו יבמתו היא, באחות זקוקתו לא פגע שהרי חלץ אחיו ליבמתו לרחל, וביבמה לשוק גם אין להסתפק שהרי כבר נחלצה מאחי בעלה, שהרי נחלצה מכולם.

קדמו השנים אחרונים אחי שמעון וכנסו, אחר שחלצו השנים הראשונים אחי ראובן, אין מועי'אין מידם. שאין כאן אלא ספק איסור אחות זקוקה בנשואין ראשונים של אלו השנים, מפני ש"ל שעלה לשניהם כהוגן שהראשון כנס יבמתו לאה והשני נשא זרה רחל והיא כבר נחלצה מהאחים הראשונים. ואם גם יצא הפוך שהראשון כנס אחות זקוקתו מ"מ כיון שבא השני וייבמה נפקעה הזיקה ממנו והותרה לו אשתו, ואיסורא דעבר עבר.